

Ornitologický průzkum
PR Chropotínský háj
– podklad pro zpracování plánu péče

MUDr. Jiří Zajíc

Česká společnost ornitologická

Společnost spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze

(kroužkovatel)

1. Materiál, metodika

Terénní průzkum lokality byl prováděn v roce 2014 v období duben – květen. Výskyt ptáků byl definován pomocí kategorií hnízdního výskytu (viz tab.1), které byly použity pro období od 1.4.2014 do 31.7.2014 a jsou uvedeny v přehledu druhů ptáků zjištěných během průzkumu. Snaha o co nejpřesnější získání dat byla soustředěna na zvláště chráněné druhy dle vyhlášky MŽP č.395/92 Sb. ve znění pozdějších předpisů (vyhláška MŽP č.175/2006 Sb.).

Tab.1

Kategorie hnízdního výskytu ptáků podle hnízdního atlasu 2014-2017
(VERMOUZEK et al., 2014)

Stupně průkaznosti: 0=předpokládané hnízdění
 A=možné hnízdění
 B=pravděpodobné hnízdění
 C=prokázané hnízdění

Stupeň Kategorie

	0	Druh pozorovaný v hnízdním období (vymezení viz poznámka č.1), ale s vysokou pravděpodobností jde o migrujícího či nehnízdícího ptáka .
A	1	Druh pozorovaný v době hnízdění ve vhodném hnízdním prostředí.
	2	Pozorování zpívajícího samce (samců) nebo zaslechnutí hlasových projevů souvisejících s hnízděním v hnízdním období .
B	3	Pár pozorovaný ve vhodném hnízdním prostředí v době hnízdění.
	4	Stálý okrsek předpokládaný na základě pozorovaného teritoriálního chování (zpěv, zahánění soků, apod.) na stejném místě minimálně dvakrát v odstupu jednoho týdne.
	5	Tok, imponování nebo páření.
	6	Pozorování ptáků navštěvujících pravděpodobná hnízdiště (např.vlaštovky létající do stáje, kterou nemůžeme zevnitř prohlédnout).
	7	Vzrušené chování nebo varování starých ptáků nejspíše v blízkosti hnízda či mlád'at.
	8	Přítomnost hnízdní nažiny u chyceného starého ptáka.
	9	Staří ptáci pozorovaní při stavbě hnízda nebo dlabání dutiny.
C	10	Odpoutávání pozornosti od hnízda nebo mlád'at nebo předstírání zranění.
	11	Nález zbytků vaječných skořápek nebo nález použitého hnízda, obydleného či opuštěného v době mapování.
	12	Nález čerstvě vylétaných mlád'at (u krmivých ptáků) nebo mlád'at v prachovém opeření (u nekrmivých ptáků).
	13	Pozorování starých ptáků přilétajících na hnízdiště či opuštějících jej za okolností, které nasvědčují přítomnosti obsazeného hnízda (včetně vysoko umístěných hnízd nebo hnízdních dutin, do nichž není vidět) či pozorování starých ptáků vysezujících snůšky vajec.
	14	Pozorování starých ptáků přinášejících potravu mlád'atům nebo odnášejících trus od hnízda.
	15	Nález hnízda s vejci.
	16	Nález hnízda s mlád'aty (viděnými nebo slyšenými).

Poznámka k tab.1:

1) Za hnízdní období považujeme většinou dobu od dubna do července, ale například sovy hnízdí často už dříve a mnozí pěvci, vodní ptáci či holubi mohou, ať už normálně nebo při náhradních snůškách, klást vejce a vyvádět mláďata i v srpnu či září. Křivka ostatně může hnízdit i uprostřed zimy.

2. Přehled druhů ptáků zjištěných během průzkumu

(s uvedením kategorie hnízdního výskytu dle tab.1, pokud byl druh zjištěn v příslušném období)

káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	C 13
holub hřivnáč (<i>Columba palumbus</i>)	B 4
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	A 2
kukačka obecná (<i>Cuculus canorus</i>)	A 2
strakapoud velký (<i>Dendrocopos major</i>)	B 4
strakapoud prostřední (<i>Dendrocopos medius</i>)	B 3
červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	B 7
kos černý (<i>Turdus merula</i>)	B 4
drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	A 2
drozd brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	B 7
rákosník zpěvný (<i>Acrocephalus palustris</i>)	A 2
pěnice hnědokřídla (<i>Sylvia communis</i>)	A 2
pěnice černohlavá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	B 4
budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	B 4
lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	A 2
sýkora modřinka (<i>Parus caeruleus</i>)	B 4
sýkora koňadra (<i>Parus major</i>)	B 4
brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	B 7
šoupálek krátkoprstý (<i>Certhia brachydactyla</i>)	A 2
žluva hajní (<i>Oriolus oriolus</i>)	A 2
sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	A 1
špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i>)	C 16
pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	B 4
stehlík obecný (<i>Carduelis carduelis</i>)	A 2
strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	B 4

Během průzkumu bylo zjištěno celkem 25 druhů ptáků (z 5 ptačích řádů). Nejpočetnější zastoupení má řád pěvců (*Passeriformes*) s 19 druhy (76%). U 2 druhů (8%) bylo hnízdění prokázáno (kategorie C), u dalších 13 druhů (52%) je hnízdění pravděpodobné (kategorie B).

Mezi druhy zvláště chráněné dle vyhlášky MŽP č.395/92 Sb. ve znění pozdějších předpisů (vyhláška MŽP č.175/2006 Sb.) patří 4 druhů ptáků (16%), 2 druhy patří mezi silně ohrožené a 2 mezi ohrožené.

3. **Přehled zvláště chráněných druhů ptáků s charakteristikou jejich populací**
(§1 – druhy kriticky ohrožené, §2 – druhy silně ohrožené, §3 – druhy ohrožené)

holub doupňák (*Columba oenas*)

§2

Během hnízdní sezóny byl zaznamenán teritoriální hlas 1 samce 10.4.2014 (*J.Vrána in litt.*). Při zachování vhodných hnízdních podmínek (staré doupné stromy) je předpoklad nárůstu populace.

strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*)

§3

Dne 17.4.2014 byl pozorován 1 pár v jižním cípu PR.

lejsek šedý (*Muscicapa striata*)

§3

Dne 22.5.2014 byli zaznamenáni 2 zpívající samci v různých částech PR.

žluva hajní (*Oriolus oriolus*)

§2

Během sledovaného období byl 22.5.2014 zaznamenán 1 zpívající samec.

4. **Návrh ochrannářských opatření včetně řízených zásahů na zajištění ochrany ornitofauny s důrazem na zvláště chráněné druhy**

Je velmi žádoucí ponechat v porostu co největší množství stárnoucích, starých a přestárlých stromů (např. v případě strakapouda prostředního starých dubů) se zřetelem na výběrný způsob hospodaření s preferenčním odstraňováním nepůvodních jehličnatých dřevin. Zejména přítomnost starých doupných stromů zvyšuje atraktivitu i pro další ptačí druhy. V hnízdním období byl nedaleko PR zaznamenán 1 volající samec dudka chocholatého (*Upupa epops*).

Ohrožení představují vysoké kmenové stavy spárkaté zvěře (srnec obecný *Capreolus capreolus*, prase divoké *Sus scrofa*) podporované příkrmováním, jež ohrožují přirozenou obnovu původního lesního porostu (okusem, hrabáním, rytím...). Z území PR je třeba odstranit všechna zařízení pro příkrmování zvěře (možný rozpor s bližšími ochrannými podmínkami pro území PR).

5. **Literatura**

Vermouzek Z., Bejček V., Šťastný K., Voříšek P., 2014: Hnízdní atlas 2014-2017.

Dostupné na: <http://bigfiles.birdlife.cz/Atlas.pdf>.

Naposledy navštíveno 20.10.2014.

Obr.1 Strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), PR Chropotínský háj, 17.4.2014.

Obr.2. Jarní aspekt v PR Chropotínský háj.

Obr.3. Sklad krmiva pro zvěř na území RP Chropotínský háj.

Obr.4. Krmivo (kukuřice) poházené v okolí skladu.

Obr.5. Krmelec na území PR se stopami nadměrného sešlapávání vegetace v okolí.

Obr.6. Poškození kořenového systému stromů rytím a vyhrabáváním.